

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

719

Vragen van het lid **Van Laar** (PvdA) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over «*voluntourism*» met Nederlandse toelage in weeshuizen (ingezonden 23 oktober 2014).

Antwoord van Minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 2 december 2014).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Kinderen zijn geen toeristische attractie» van Nieuwsuur¹ en «Ministerie van Buitenlandse Zaken reageert»?²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is er in het bericht van Nieuwsuur sprake van vrijwilligerswerk in een weeshuis, (gedeeltelijk) gesubsidieerd door een MillenniumDoen-toelage? Klopt het dat naar aanleiding hiervan een onderzoek wordt ingesteld? Zo ja, wanneer verwacht u dat dit onderzoek afgerond is? Kunnen de resultaten van dit onderzoek met de Kamer worden gedeeld?

Antwoord 2

Met «MillenniumDoen!» stimuleert de organisatie JoHo – met steun uit de Subsidiefaciliteit Burgerschap en Ontwikkelingssamenwerking (SBOS) – Nederlandse jongeren die in het buitenland een stage lopen of vrijwilligerswerk doen, om na terugkomst betrokken te blijven bij internationale samenwerking en vervolgvacatures in Nederland te ondernemen. Dat gebeurt onder meer met een financiële bijdrage. Jongeren moeten hiervoor hun vrijwilligerswerk of stage regelen via aangesloten organisaties die aan kwaliteitscriteria voldoen.

Nieuwsuur noemt «MillenniumDoen!» in relatie tot een Nederlandse studente Voeding en Diëtik die in 2013 in Kenia drie maanden als vrijwilliger werkte in twee opvangcentra voor weeskinderen. De indruk werd gewekt dat hier mogelijk sprake zou zijn van een knelpunt. Tot op heden zijn hierover bij het

¹ Nieuwsuur, 19 oktober 2014. Kinderen zijn geen toeristische attractie.

<http://nieuwsuur.nl/onderwerp/711675-kinderen-zijn-geen-toeristische-attractie.html>

² Nieuwsuur, 19 oktober 2014. Ministerie van Buitenlandse Zaken reageert.

<http://nieuwsuur.nl/onderwerp/711757-ministerie-van-buitenlandse-zaken-reageert.html>

ministerie geen klachten binnengekomen. In overleg met de uitvoerder van SBOS is JoHo verzocht om nadere informatie over «MillenniumDoen!» en over dit specifieke geval. Uit de aangeleverde informatie blijkt dat er expliciet oog is voor de risico's die het omgaan met kwetsbare kinderen met zich mee kan brengen.

Vraag 3

Heeft u in beeld of er in de afgelopen twee jaar Nederlandse subsidies verstrekt zijn aan vrijwilligers die waar dan ook ter wereld vrijwilligerswerk doen of hebben gedaan in dit soort weeshuizen? Zo ja, is duidelijk om welke bedragen het gaat en op welke schaal heeft dit plaatsgevonden? Zo nee, wordt dit meegenomen in het eerder genoemde onderzoek?

Antwoord 3

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft alleen via de SBOS-faciliteit een aantal stage- en uitwisselingsprogramma's ondersteund waarbij contacten met jongeren en scholen onderdeel vormen van de activiteiten. De betrokken organisaties zijn getoetst, zo blijkt uit de door de SBOS-uitvoerder aangeleverde informatie: op uitvoeringscapaciteit en op beleid ter voorkoming van (onbedoelde) negatieve effecten in ontwikkelingslanden. De minimale standaard is «do no harm». Er zijn specifieke maatregelen getroffen met het oog op het omgaan met (kwetsbare) kinderen. Voorbeelden zijn grondige training van de vrijwilligers, beperkt intensief contact met kinderen, lokale professionele begeleiders en het volgen van richtlijnen van het Better Care Network (BCNN, zie onder). De uitvoering van de programma's heeft tot op heden geen aanleiding gegeven tot zorgen of klachten. In het kader van de beleidsvernieuwing is SBOS overigens in 2011 opgeschort. Er komt geen vervolg voor deze faciliteit.

Vraag 6

Bent u op de hoogte van de «VN richtlijnen voor Alternatieve Zorg voor Kinderen»³? Controleert u bij organisaties die subsidie van Nederland ontvangen, of deze richtlijnen worden toegepast? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Het ministerie is bekend met deze richtlijnen. Er is contact met het BCNN dat zich in Nederland inzet voor de promotie ervan. De richtlijnen waren geen expliciet onderdeel van subsidies die vanuit SBOS zijn toegekend. Dat heeft te maken met het karakter van deze faciliteit. Die is gericht op bevordering van maatschappelijke betrokkenheid in Nederland. De via SBOS gesteunde programma's blijken de richtlijnen in de praktijk wel te hanteren.

Vraag 4

Deelt u de zorg van brancheorganisatie Partos over «ontwikkelingsbeunhazerij»? Welke controle is er op de Nederlandse organisaties die bemiddelen voor vrijwilligersplekken in weeshuizen, en wie voert deze uit? Deelt u de mening dat deze organisaties moeten worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid, om zo te voorkomen dat de kinderen, vrijwilligers en toeristen de dupe worden van deze industrie? Zo ja, hoe gaat u dit vormgeven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Het veld van internationaal jongerenreizen en -vrijwilligerswerk is breed en dynamisch. Daar ongeclausuleerd de term «beunhazerij» op plakken lijkt me geen goede zaak. We kennen bijvoorbeeld diverse bonafide, gedreven en gedegen bemiddelingsorganisaties. Deze zorgen dat hun deelnemers zich goed oriënteren en voorbereiden, werken met lokale partners en hanteren adviezen en richtlijnen als van het BCNN.

Nieuwsuur belicht een facet van een groeiende trend van maatschappelijke, particuliere betrokkenheid bij internationale vraagstukken en ontwikkeling:

³ Verenigde Naties A/RES/64/142*. Richtlijnen voor alternatieve zorg voor kinderen.
http://www.bettercarenetwork.nl/content/17382/download/clnt/34569_Microsoft_Word_-_VWS102919NL_2_.pdf

jongeren die zelf of via hun school/opleiding de wereld intrekken voor een reis, een stage of voor vrijwilligerswerk in een ontwikkelingsland. Het is goed dat jongeren hun blik verbreden, internationale en interculturele ervaring opdoen en nadenken over en zich inzetten voor een betere wereld. Maar het is ook goed dat er aandacht is voor mogelijke valkuilen en onbedoelde negatieve effecten. Goede, ervaren organisaties voor internationaal jongeren- en vrijwilligerswerk zijn zich daarvan bewust en vertalen dat in goede samenwerking met lokale partners, in degelijke voorbereiding van deelnemers en in deskundige begeleiding en coaching. Het kabinet ziet in het veld van jongerenreizen en internationaal vrijwilligerswerk voor zichzelf geen primaire of controlerende rol. Met relevante organisaties waarmee het ministerie beleidsmatige of subsidierelaties onderhoudt en met het Ministerie van V&J is er overigens wel contact over de gesignaleerde problematiek van de kwetsbaarheid van kinderen. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken stimuleert onderling contact en afstemming, attendeert op activiteiten als van het BCNN en moedigt (zelf)regulering aan, zoals bijvoorbeeld is gebeurd in het kader van SBOS.

Vraag 5 en 7

Ziet u een rol voor het Ministerie en de overheid bij het voorlichten van vrijwilligers en toeristen die naar landen zoals Cambodja en Kenia afreizen, om hen bewust te maken van de nadelige gevolgen van weeshuistoerisme? Zo ja, op welke manier wilt u hieraan invulling gaan geven? Zo nee, waarom niet?

Ziet u bij het signaleren en voorkomen van weeshuistoerisme ook een rol weggelegd voor de Nederlandse ambassades in de betreffende landen? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5 en 7

Reislustige jongeren, potentiële vrijwilligers en ook toeristen hebben een eigen verantwoordelijkheid zich goed te oriënteren en voor te bereiden. Intermediaire en reisorganisaties kunnen daarbij helpen. Ten aanzien van wat in de vraag «weeshuistoerisme» wordt genoemd, wijs ik op activiteiten vanuit het eerder genoemde BCNN-netwerk richting reisbranche, organisaties voor internationaal vrijwilligerswerk en kleinschalige particuliere ontwikkelingsprojecten.

Binnen de mogelijkheden die Buitenlandse Zaken ten dienste staan, wordt dit aangevuld met voorlichting en informatievoorziening. Dat gebeurt via de website en via relevante ambassades, vooral daar waar kinderhuizen veel voorkomen of de overheid juist actief beleid voert om kinderhuizen te sluiten. Ambassades hebben daarbij in eerste instantie een signalerende functie.